

مرکز مجاز امام صادق (ع)

سیوطی

جلسه ۷۶

استاد: وافی یزدی

موضوع: فاعل

نکته ۱:

مفعولی که متصل به ضمیری است که به فاعل بر می گردد، می تواند مقدم بر فاعل شود: خاف رَبَّهُ عمرو
دلیل: زیرا درست است که فاعل لفظاً موخر شده، اما رتبتاً مقدم بر مفعول است و عود ضمیر به آن اشکالی ندارد.

نکته ۲:

مقدم شدن فاعلی که متصل به ضمیری است که به مفعول بر می گردد، شاذ و نادر است: زان نَوْرَهُ الشَّجَرِ
دلیل: زیرا مفعول رتبتاً موخر است و در اینجا لفظاً نیز موخر گردیده و عود ضمیر به متاخر لفظی و رتبه ای جایز
نیست (مگر در ضرورت).

نائب فاعل

هنگام حذف فاعل، مفعول به در جمیع احکام فاعل (مثل: مرفوع بودن، رکن بودن، امتناع تقدیم بر فعل و...) از
آن نیابت می کند و اگر مفعول به نیز موجود نباشد، ظرف یا... از آن نیابت خواهند کرد: نيلَ خَيْرُ النَّائِلِ